

UCHWAŁA NR XLVIII.323.2023
RADY POWIATU ZIELONOGÓRSKIEGO

z dnia 25 kwietnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego na lata 2023–2030

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2022 r. poz.1526 z późn. zm.), art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz.2268 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz.1249) Rada Powiatu Zielonogórskiego **uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego na lata 2023 – 2030,” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Zielonogórskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Powiatu Zielonogórskiego

Czesław Hołolub

**Program profilaktyczny w zakresie promowania
i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku
do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie na terenie
powiatu zielonogórskiego na lata 2023 – 2030.**

Zielona Góra 2023

*Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych
w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego
na lata 2023 – 2030*

1

Wstęp

Rodzina, stanowi wyjątkowe i niepowtarzalne środowisko, które kiedy spełnione zostaną odpowiednie warunki, może najkorzystniej wpływać na fizyczny, psychiczny i społeczny rozwój dziecka. By rozwój najmłodszych przebiegał w sposób prawidłowy niezbędna jest właściwa realizacja przypisanych rodzinie funkcji, zwłaszcza funkcji opiekuńczo - wychowawczej. Ujmując rodzinę jako system, zbiór czy całość, na którą składają się jej poszczególne elementy, utrzymuje się, że wpływa ona w sposób bezpośredni na każdego z członków rodziny. Dodatkowo, każda jednostka tego systemu, ma również bezpośredni wpływ na pozostałych członków systemu, tworząc między sobą wzajemne relacje oraz więzi.

Rodzina jest pierwszym środowiskiem, które powinno zapewniać dziecku bezpieczeństwo i prawidłowe warunki do prawidłowego, zdrowego wzrastania. Jest środowiskiem, w którym dziecko dojrzewa i przechodzi pierwszy proces socjalizacji, tak by w przyszłości mogło prawidłowo funkcjonować poza domem, jako samowystarczalna, zdrowa, dojrzała jednostka, stająca się integralną częścią społeczeństwa. Ze względu na różne kryzysy (naturalne i sytuacyjne) oraz trudności, warunki te nie zawsze mogą być spełnione. Zaburzenia w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny, a tym samym w realizacji jej podstawowych funkcji wpływają na zaspokajanie potrzeb każdego z jej członków w tym, w szczególności dziecka. Jeśli okoliczności oraz czyny osób dorosłych odpowiedzialnych za opiekę i wychowanie małoletnich, doprowadzają do przemocy ujawnianej chociażby poprzez zaniedbanie, może to skutkować stwarzaniem sytuacji, w których zagrożone może być zdrowie i życie najmłodszych.

Problem skutków przemocy wobec dzieci można rozpatrywać analizując bezpośrednio reakcję dziecka na przemoc oraz w kontekście długotrwałych rozwojowych skutków przemocy. Konsekwencje doświadczania przemocy ujmuje się w kontekście skutków bezpośrednich, jak i długoterminowych – często niewidocznych w pierwszym kontekście, a jednak prowadzących do stopniowej dezorganizacji psychiki i normatywnego funkcjonowania. Dzieci wychowujące się w rodzinach, gdzie występuje przemoc, narażone są na dwa rodzaje niszczących doświadczeń – bezpośrednie doświadczanie przemocy oraz pozostawanie świadkami przemocy.

Przemoc domowa, jest zjawiskiem powszechnym i jednym z najbardziej demokratycznych, gdyż może się zdarzyć każdemu - uwidacznia się w licznych sytuacjach społecznie przyjętych jako normatywne i akceptowalne. W związku z tym, niezbędna jest ciągła edukacja społeczeństwa oraz podejmowanie działań profilaktycznych.

Zadaniem samorządu powiatowego jest kreowanie polityki społecznej i rodzinnej tak, aby sprzyjała ona zapewnieniu możliwie najkorzystniejszych warunków życia i rozwoju dziecka oraz innych członków rodziny. Wyzwaniem dla służb pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej jest skuteczne podejmowanie działań, które prowadzić będą do poprawy relacji rodzinnych i ograniczenia zachodzących w niej zjawisk przemocowych. Dlatego też w sytuacji wystąpienia przemocy domowej zwłaszcza, gdy dziecko jest osobą, która bezpośrednio jej doznaje lub pozostaje jej świadkiem, inicjuje się działania interwencyjne. Muszą być one podejmowane zdecydowanie, bo mają charakter ratowniczy. Zanim jednak dojdzie do zdarzenia kryzysowego, wiele sytuacji w rodzinie można korygować oraz eliminować niepokojące zachowania czy postawy poprzez wdrożenie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych. Zapewnienie odpowiedniego wsparcia i pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysu, może przyczynić się do wzmocnienia kompetencji rodziców, polepszenia ich sytuacji i pomocy w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami w życiu codziennym.

I. Założenia Programu

1. Prawne uwarunkowania Programu.

Obowiązujący w Polsce system interwencji wobec przemocy w rodzinie, a tym samym wobec dziecka dotkniętego przemocą/krzywdzeniem opiera się na przepisach prawa:

a) Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r. w ust. 1 stanowi, że „każdy ratyfikujący konwencję kraj zobligowany jest do podjęcia wszelkich kroków w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych”. Następnie w ust. 2 Konwencji czytamy: *„Tego rodzaju środki ochronne powinny zawierać skuteczne procedury w celu stworzenia programów socjalnych dla realizacji pomocy dziecku oraz osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, jak również inne formy działań prewencyjnych dla ustalenia, informowania, wszczynania i prowadzenia śledztwa, postępowania oraz tam, gdzie jest to konieczne, ingerencji sądu.”*

b) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. zgodnie z art. 72 ust. 1 gwarantuje, że: *„Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.”*

c) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.), w art. 6 ust. 1 określa, że *„zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego (...).”* oraz w art. 6 ust. 3 wskazuje, że:

„Do zadań własnych powiatu należy w szczególności: (...) 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie (...).”

d) Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.), która w art. 2 ust. 1 stanowi, że: *„Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji*

życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości” oraz ust. 2 „Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.”

e) **Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 447 z późn. zm.) w art. 3 ust. 1 wprowadza: „*Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (...), w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.*”

Zapisy Programu, zbieżne są z dokumentami o zasięgu krajowym oraz lokalnym:

- a) Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023.
- b) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zielonogórskim na lata 2023 – 2030.
- c) Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Zielonogórskim na lata 2021-2025.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy

2. Definicje

Przemoc, jako termin, funkcjonuje w powszechnym użyciu jako pojęcie wieloznaczne o różnorodnych uwarunkowaniach i znaczeniu. Jako zjawisko demokratyczne, występuje w każdym środowisku i obejmuje różne sfery życia. Według WHO, przemoc to:

„Zamierzone użycie siły fizycznej lub władzy, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, drugiej osobie lub przeciwko grupie lub społeczności, które powoduje lub jest wysoce prawdopodobnie, że spowoduje obrażenia, śmierć, krzywdę psychiczną, zaburzenia rozwoju lub deprivację.”

Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, inaczej zwana Konwencją Stambulską, definiuje zjawisko przemocy w rodzinie w sposób następujący:

„Przemoc domowa oznacza wszelkie akty fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przemocy występujące w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub pomiędzy byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy też nie.”

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przyjęta przez Sejm 9 marca 2023 roku, zakłada zmianę definicyjną zjawiska „przemocy w rodzinie” poprzez rozszerzenie go do pojęcia „przemoc domowa.” Dotychczas obowiązująca Ustawa, określała definicję przemocy w rodzinie, jako:

„Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych (...), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Pod pojęciem przemocy domowej, rozumieć będziemy - jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienia, krzywdy moralne oraz mające na celu uzyskanie kontroli w zakresie nabywania i korzystania z posiadanych przez tę osobę zasobów ekonomicznych.

Nowelizacja rozszerza **krąg osób objętych ochroną** na:

- niezamieszkujących razem **byłych partnerów** oraz
- **dzieci będące świadkami** przemocy domowej.

Z kolei, jako „osobę stosującą przemoc domową” należy rozumieć zarówno osobę stosującą przemoc domową, jak i osobę, co do której istnieje podejrzenie, że taką przemoc stosuje.

Specjaliści zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy, wyróżniają następujące formy przemocy:

Fizyczna - naruszenie nietykalności fizycznej. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.; Przemocą fizyczną jest również klaps, który w wielu rodzinach uznawany jest za stosowny środek wychowawczy nie noszący znamion przemocy. Przemoc fizyczna, wyraża się w postaci otwartej agresji skierowanej na dziecko, rodzica bądź inną osobę.

Psychiczna - naruszenie godności osobistej. Przemoc psychiczna, zwana również przemocą emocjonalną, zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wysmiewanie, lekceważenie, itp.; Przemoc emocjonalna jest najbardziej nieuchwytną formą maltretowania człowieka – pozornie niewidoczna, sprawia cierpienie słowem, a jej następstwa zauważalne są w późniejszym czasie. Ten rodzaj przemocy jest trudny do zmierzenia, trudno również określić dokładne rodzaje zdarzeń, ponieważ z pozoru błahe dla zewnętrznego obserwatora zachowanie może nie nosić znamion nękania czy krzywdzenia, jednak dla osoby która doznaje tego rodzaju przemocy, może stać się okrutnym czynem pozbawiającym ją godności i poczucia własnej wartości. Przemoc emocjonalna jest sprawowaniem psychicznej kontroli poprzez manipulację oraz gaslighting. Pomimo trudności w udowodnieniu, że doszło do tego rodzaju przemocy, występuje ona najczęściej.

Seksualna - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym

szantażu, np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.; Przemocy seksualnej nie ulegają tylko kobiety – doznają jej także dzieci – ten rodzaj przemocy wobec nich to wciąganie zależnych, niedojrzałych rozwojowo i niezdolnych do wyrażania pełnej zgody małoletnich osób w seksualną aktywność, która niezgodna z przyjętymi normami, jawi się również jako tabu społeczne. Z badań wynika, że nieprawidłowości w zachowaniach seksualnych wśród osób dorosłych są tym większe, im bardziej zawężają seksualność wyłącznie do sfery biologicznej i sprowadzają ją jedynie do aktu kopulacji bądź innej formy rozładowania napięcia seksualnego.

Ekonomiczna - naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp. Podporządkowanie materialne osób w rodzinie sprawia, że czują się one uzależnione od dochodów osoby stosującej przemoc.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.; Zaniedbanie jest niezaspokajaniem podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych dzieci. W skrajnych przypadkach może doprowadzić do narażenia utraty zdrowia a nawet życia małoletnich.

Cyberprzemoc (cyberbullying). W definicji cyberprzemoc, to seria agresywnych zachowań, celowo i regularnie skierowanych przeciwko drugiej osobie. To zjawisko nękania, zastraszania, poniżania, grożenia czy wyśmiewania innych osób za pośrednictwem Internetu i telefonów komórkowych. Cyberprzemoc charakteryzują zachowania takie jak: **ośmieszanie, obrażanie, straszenie, nękanie czy też poniżanie** kogoś za pomocą Internetu, albo telefonu komórkowego; **podszycanie się pod kogoś** w portalach społecznościowych,

na blogach, wiadomościach e-mail lub komunikatorach; **włamanie się** na czyjeś konto (np. pocztowe, w portalu społecznościowym, konto komunikatora); **publikowanie oraz rozesyłanie** filmów, zdjęć, albo informacji, które kogoś ośmieszają; **tworzenie obrażających kogoś** stron internetowych lub blogów; **pisanie obraźliwych komentarzy** na forach, blogach, portalach społecznościowych. Formą cyberprzemocy jest **sexting**, czyli zachowania odnoszące się do sfery seksualności. Sprawcy manipulują zdjęciami tak, by wyglądały na pornograficzne, a następnie publikują je w sieci (także na portalach erotycznych). Cyberprzemoc to także **grooming**, czyli próby uwodzenia drugiej osoby, w tym często dziecka przez osobę dorosłą za pomocą Internetu lub telefonii komórkowej, w celu późniejszego wykorzystania seksualnego.

Literatura, opisuje także rodzaje przemocy charakterystyczne w szczególności dla środowiska rodzinnego:

- a) **przemoc wzajemna w związku** – rodzice są agresywni wobec siebie, dziecko jest świadkiem, sporadycznie ofiarą;
- b) **przemoc hierarchiczna** – ojciec krzywdzi matkę, która stosuje z kolei przemoc wobec dzieci;
- c) **przemoc ojcowska** – mężczyzna krzywdzi zarówno partnerkę i dzieci.

2.1.Diagnoza zjawiska przemocy w powiecie zielonogórskim

Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego została przeprowadzona w oparciu o dane z ankiet obejmujących lata 2016 - 2020, o których wypełnienie zostali poproszeni pracownicy ośrodków pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Policji. Ww. dane zostały zebrane i opracowane przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze, w roku 2021. Dodatkowo, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II, w ramach diagnozy przeprowadzonej na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zielonogórskim na lata 2023 – 2030, dysponuje danymi za okres 2019 – 2021, pozyskanymi od Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze, które ujawniają skalę postępowań prowadzonych w związku z przemocą domową oraz przedstawiają liczbę rozpoczętych procedur Niebieskiej Karty w gminach powiatu zielonogórskiego.

Tabela 1

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” w okresie od 2019 r. do 2021 r. w rozbiu na gminy

Lp.	GMINA	2019	2020	2021
1.	Babimost	11	5	4
2.	Bojadła	11	7	6
3.	Czerwieńsk	40	27	43
4.	Kargowa	9	6	3
5.	Nowogród Bobrzański	22	21	20
6.	Świdnica	10	12	7
7.	Sulechów	45	27	30
8.	Trzebiechów	5	5	3
9.	Zabór	8	3	1
Razem		161	113	117

Źródło: dane własne KMP/ dane zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zielonogórskim na lata 2023 – 2030.

Spośród wszystkich formularzy „NIEBIESKA KARTA – A” wypełnionych przez policjantów Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze w 2019 r. zdecydowaną większość tj. 87,4 % stanowiły te, które w rodzinach dotkniętych przemocą sporządzane były po raz pierwszy, w 2020 r. – 82,5%, w 2021 r. – 88%. Natomiast wielokrotna procedura „NK – A”, w związku z przemocą w 2019 r. stanowiła 12,6%, w 2020 r. – 17,4%, a w 2021 r. – 12%.

Na terenie działania KMP w 2019 roku zatrzymano 78 osób, w 2020 roku – 82, a w 2021 roku – 57 podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie. Ponadto, na podstawie artykułu 15a ustawy o Policji zatrzymano: w 2019 roku – 43 osoby, w 2020 roku – 15 osób, a w 2021 roku – 5 osób.

Tabela 2

Dane liczbowe dotyczące postępowań w sprawie przemocy domowej

Przestępstwa z art. 207 KK	2019	2020	2021
Liczba wszczętych postępowań	270	251	189
Liczba stwierdzonych przestępstw	84	86	143

Źródło: dane własne KMP/ dane zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zielonogórskim na lata 2023 – 2030.

Przedstawione dane statystyczne, jedynie pobieżnie obrazują skalę zjawiska przemocy na terenie powiatu zielonogórskiego, ujmując dane zebrane przez organy ścigania. Znając specyfikę przemocy w rodzinie w tym także kulturowe uwarunkowania tego zjawiska w kraju, należy wziąć pod uwagę odsetek zdarzeń niezgłoszonych z różnych powodów, co w sposób

Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego na lata 2023 – 2030

znaczący mogłoby wpłynąć na wyraźny wzrost przedstawianych danych statycznych. Pomimo wysiłku instytucji oraz podmiotów wspierających realizację zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, zjawisko przemocy stanowi wciąż dość istotny problem w odbiorze społecznym

Z analizy pozyskanych danych w ubiegłych latach wynika, że sprawcami przemocy domowej są w znakomitej większości mężczyźni - dane od ośrodków pomocy społecznej oraz Policji są zgodne, stanowiąc tym samym potwierdzenie dla ogólnej charakterystyki zjawiska przemocy w rodzinie, na terenie Polski. Kobiety, stanowią przeszło 90 % osób doznających przemocy ze strony swoich partnerów/mężów. Małoletni są drugą, co do liczebności grupą, którą dotyka przemoc domowa.

Tabela 3 Osoby stosujące przemoc w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego wg danych gmin i Policji.

Rok	Źródło danych	Kobiety	Mężczyźni
2016	OPS/GKRPA	142	142
	Policja	29	296
2017	OPS/GKRPA	134	134
	Policja	48	380
2018	OPS/GKRPA	129	129
	Policja	48	323
2019	OPS/GKRPA	135	135
	POLICJA	33	267

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych od gmin i Policji

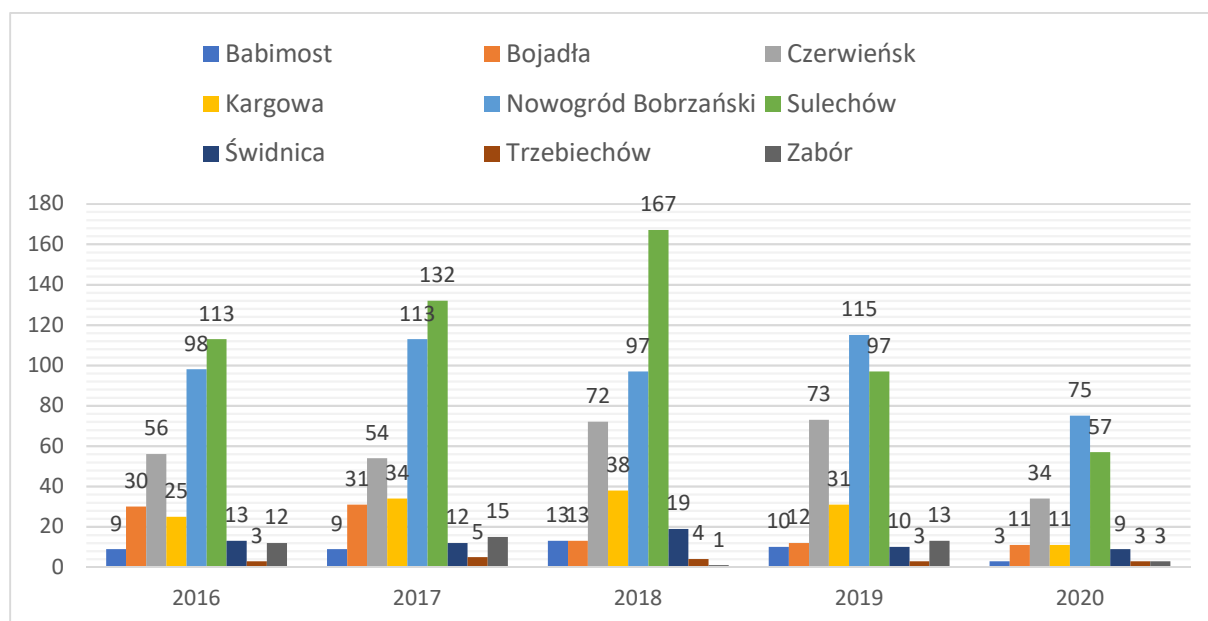
W grupie osób pokrzywdzonych przemocą domową, zdecydowanie dominują kobiety i małoletni. Podobnie jak w przypadku sprawców, struktura tej grupy jest typowa dla omawianego zjawiska i zbieżna z wiedzą na temat przemocy w rodzinie.

Tabela 4 Pokrzywdzeni przemocą w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego wg danych OPS z terenu powiatu i Policji.

Rok	Źródło danych	Mężczyźni	Kobiety	Małoletni
2016	Policja	30	386	33
	OPS/GKRPA	26	148	72
2017	Policja	45	363	33
	OPS/GKRPA	41	165	68
2018	Policja	59	303	50
	OPS/GKRPA	30	155	76
2019	Policja	30	270	25
	OPS/GKRPA	36	167	65
2020	Policja	26	159	18
	OPS/GKRPA	15	87	47

Źródło: opracowanie własne

Poniższy wykres (**Rys.1**), prezentuje liczbę osób doznających przemocy domowej w poszczególnych gminach powiatu zielonogórskiego w latach 2016 - 2020. Na podstawie tego zestawienia można wyróżnić szczególnie dwie gminy: Nowogród Bobrzański oraz Sulechów, które w ankietach wykazały największą liczbę pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej. Należy przy tym zauważyć, że gminy te należą do największych w powiecie zielonogórskim. W przypadku gminy Sulechów, równie wysoki wskaźnik jest wśród zgłoszonych sprawców przemocy. Duże różnice w liczbie osób pokrzywdzonych przemocą domową w gminach, podobnie jak w przypadku grupy sprawców, mogą wynikać z różnej wrażliwości Ośrodków na ten problem społeczny.

Rysunek 1 Pokrzywdzeni przemocą domową w gminach powiatu zielonogórskiego.

3. Ramy programu

1. Cel główny:

Działania profilaktyczne i edukacyjne wspierające rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy domowej w szczególności w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych.

2. Cele szczegółowe:

Cel 1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców powiatu na temat funkcji rodziny, zjawiska przemocy domowej, dysfunkcji systemu rodzinnego w tym trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz możliwości uzyskania pomocy.

Cel 2. Promowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, stosowanych metod wychowawczych oraz stylu życia wolnego od przemocy.

Cel 3. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w domowej.

3. Sposób realizacji i kierunki działań

1) Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców powiatu na temat funkcji rodziny, zjawiska przemocy domowej, dysfunkcji systemu rodzinnego, w tym trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz możliwości uzyskania pomocy.

Zadania:

- a) prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców powiatu zielonogórskiego w zakresie profilaktyki zjawiska przemocy domowej;
- b) poszerzanie wiedzy na temat skutków przemocy domowej;
- c) prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym skierowanych do rodziców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej;
- d) rozdysponowanie ulotek/ broszur informacyjnych dotyczących przemocy w instytucjach pomocowych oraz szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na terenie powiatu zielonogórskiego.

- 2) Promowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, stosowanych metod wychowawczych oraz stylu życia wolnego od przemocy.

Zadania:

- a) wspieranie rodziny w przewyżnianiu sytuacji kryzysowej m.in. przez propagowanie polubownych metod rozwiązywania konfliktów;
 - b) propagowanie właściwych wzorców w zakresie spędzania czasu wolnego, realizowania zainteresowań, sportu i rekreacji;
 - c) propagowanie i inicjowanie działań przygotowujących do prawidłowego wychowywania dzieci;
 - d) realizacja działań doradczych, wspierających, edukacyjnych - umożliwienie korzystania z porad socjalnych, prawnych, psychologicznych i pedagogicznych dla osób dorosłych i dzieci;
- 3) Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Zadania:

- a) organizacja szkoleń z zakresu zjawiska przemocy domowej dla instytucji pomocowych i działających w obszarze przeciwdziałania przemocy;
- b) wsparcie osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej i zwiększenie profesjonalności ich działania;
- c) propagowanie właściwych sposobów postępowania w pracy z osobami stosującymi przemoc oraz osobami doświadczającymi przemocy, w tym małoletnich dzieci;
- d) udział w konferencjach, warsztatach oraz innych formach podnoszących umiejętności.

4. Wskaźniki realizacji celów programu

Poprzez realizację celów programu zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

- a) zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej;
- b) podniesienie poziomu wiedzy w zakresie skutków stosowania domowej;
- c) podniesienie poziomu wiedzy w zakresie prawidłowych postaw rodzicielskich oraz wypełniania zadań wynikających funkcji rodziny;

- d) odpowiednie przygotowanie służb i instytucji zobowiązanych do podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania występowaniu zjawiska przemocy domowej i monitorowania jej skutków.

5. Adresaci programu

Program skierowany jest przede wszystkim do:

- a) osób dotkniętych przemocą domową, w tym współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, dzieci, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami;
- b) osób stosujących przemoc domową;
- c) świadków przemocy domowej;
- d) rodziców małoletnich dzieci zmagających się z trudnościami w zakresie opieki i wychowania;
- e) przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w domowej;
- f) społeczności powiatu zielonogórskiego.

6. Źródła finansowania

Środki finansowe na działania będą pochodzić z:

- a) budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- b) budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- c) budżetu Powiatu Zielonogórskiego,
- d) budżetów samorządów miejsko – gminnych i gminnych z terenu powiatu zielonogórskiego,
- e) funduszy europejskich,
- f) innych programów, grantów i darowizn.

7. Monitoring i ewaluacja

Monitoring działań będzie prowadzony systematycznie w trakcie trwania programu. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze im. Jana Pawła II na bieżąco będzie oceniało realizację zadań oraz proponowało zmiany i aktualizację założeń, celów i skutecznych działań. W ramach rocznego sprawozdania z działalności PCPR, będzie analizowany stopień realizacji programu.

Przedstawiony „Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową na terenie powiatu zielonogórskiego na lata 2023 – 2030,” jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb i w wyniku ewaluacji, zadania w nim zawarte mogą ulegać zmianie.

a. Harmonogram działań

CELE	SPOSÓB REALIZACJI	REALIZATORZY	TERMIN
<p>1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców powiatu na temat funkcji rodziny, zjawiska przemocy domowej, dysfunkcji systemu rodzinnego w tym trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz możliwości uzyskania pomocy.</p>	<p>1) Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców powiatu zielonogórskiego w zakresie profilaktyki zjawiska przemocy w rodzinie;</p> <p>2) Poszerzanie wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie;</p> <p>3) Prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym skierowanych do rodziców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej;</p> <p>4) Rozdysponowanie ulotek/ broszur informacyjnych dotyczących przemocy w instytucjach pomocowych oraz szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na terenie powiatu zielonogórskiego</p>	<p>1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze</p> <p>2) Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu zielonogórskiego</p> <p>3) Szkoły Podstawowe i Ponadpodstawowe z terenu powiatu zielonogórskiego</p> <p>4) Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze</p> <p>5) Sąd Rejonowy w Zielonej Górze</p> <p>6) Sąd Rejonowy w Świebodzinie</p> <p>7) organizacje pozarządowe</p> <p>8) Służba Ochrony Zdrowia</p>	<p>2023 – 2030</p>

<p>2. Edukacja i promowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, stosowanych metod wychowawczych oraz stylu życia wolnego od przemocy.</p>	<p>1) Wspieranie rodziny w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej m.in. przez propagowanie polubownych metod rozwiązywania konfliktów;</p> <p>2) Propagowanie właściwych wzorców w zakresie spędzania czasu wolnego, realizowania zainteresowań, sportu i rekreacji;</p> <p>3) Propagowanie i inicjowanie działań przygotowujących do prawidłowego wychowywania dzieci;</p> <p>4) Realizacja działań doradczych, wspierających, edukacyjnych - umożliwienie korzystania z porad socjalnych, prawnych, psychologicznych i pedagogicznych dla osób dorosłych i dzieci;</p>	<p>1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze</p> <p>2) Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu zielonogórskiego</p> <p>3) Szkoły Podstawowe i Ponadpodstawowe z terenu powiatu zielonogórskiego</p> <p>4) Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze</p> <p>5) Sąd Rejonowy w Zielonej Górze</p> <p>6) Sąd Rejonowy w Świebodzinie</p> <p>7) organizacje pozarządowe</p> <p>8) Służba Ochrony Zdrowia</p>	<p>2023 – 2030</p>
<p>3. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.</p>	<p>1) Organizacja szkoleń z zakresu zjawiska przemocy domowej dla instytucji pomocowych i działających w obszarze przeciwdziałania przemocy;</p> <p>2) Wsparcie osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej i zwiększenie profesjonalności ich działania;</p>	<p>1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze</p> <p>2) Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu zielonogórskiego</p> <p>3) Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze</p> <p>4) Sąd Rejonowy w Zielonej Górze</p> <p>5) Sąd Rejonowy w Świebodzinie</p>	<p>2023-2030</p>

	<p>3) Propagowanie właściwych sposobów postępowania w pracy z osobami stosującymi przemoc oraz osobami doświadczającymi przemocy, w tym małoletnich dzieci.</p> <p>4) Udział w konferencjach, warsztatach oraz innych formach podnoszących umiejętności i wiedzę z zakresu przeciwdziałania przemocy.</p>		
--	---	--	--

